

2004 ve 2013 Yılı Ortaokul Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programlarının Cinsel Eğitim Yönünden Karşılaştırılması

Emre Uygur^{1,*} ve Mesude Uygur²

¹ Sarılar Ortaokulu, İzmir

² Bağyurdu Kazım Dirik Ortaokulu, İzmir

Alındı: 01.07.2014 – Düzeltildi: 19.12.2014 - Kabul Edildi: 25.12.2014

Özet

Bu çalışmanın amacı, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2004 yılında yayınlanan ilköğretim 6,7 ve 8. Sınıf Fen ve Teknoloji dersi öğretim programı ile 2013 yılında yayınlanan Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Fen Bilimleri dersi öğretim programının, cinsel eğitime yönelik konular ve kazanımlar yönünden karşılaştırmalı analizini yaparak, Fen Bilimleri dersi öğretim programı içerisinde cinsel eğitimin yerini belirlemektir. Çalışmada sadece uzman görüşüne dayalı doküman incelenmesi yapılmıştır. Çalışmada öğretim programlarında cinsel eğitime yönelik kazanımların tüm program içerisindeki kazanımlara oranı ve kazanımların CETAD (2007) tarafından yayınlanan cinsel eğitimin Bilgi, Tutum, Değer ve Anlayış (TDA), İlişkiler ve Kişiler Arası Beceriler (IKAB) ve Sorumluluk alanlarına göre analizi yapılmış ve ne düzeyde cinsel eğitime katkı sağladığı ile ilgili literatür çerçevesinde analiz edilmiştir. Çalışma sonunda cinsel eğitimle ilişkilendirilebilecek kazanım sayısında yeni programda niceliksel bir düşüş olduğu belirlenmiştir. Ortaokul öğretim programlarında Fen Bilimleri dersi dışında cinsel eğitime yönelik kazanım içeren bir ders programı bulunmamaktadır. Fen Bilimleri dersi öğretim programında cinsel eğitimle ilgili kazanımların azaltılmasıyla da oluşan bu durum, cinsel eğitimin okullarda ayrı bir ders olarak okutulmasını gerekli kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler; Cinsel Eğitim, Fen Bilimleri Dersi

Giriş

Cinsellik bireyin yaşamının önemli bir parçasıdır. Cinsellikle ilgili algılar, cinsel duygular cinsel davranışlar ve cinsel sorunlar bireyin çocukluğunu, ergenliğini gençliğini kısaca bütün yaşamını etkileyebilmektedir. Cinsellik her insanı ilgilendiren, hem beden hem de ruh sağlığı

* Sorumlu Yazar: E-posta: emreuygur2012@gmail.com

ISSN: 2148-2160, ©2014

açısından insan üzerinde büyük etkileri olan, bununla beraber çözülmesi zor toplumsal sorunlara sebebiyet verebilen hassas bir konudur ve sağlığımızın en temel olgularından biridir ve pek çok farklı şekilde tanımlanabilir. Cinsellik aşk, üreme, tatmin, toplumsal cinsiyet rolleri, kimlik ve sağlığa ilişkin adetler, utanma, korku, suçluluk, fonksiyon bozukluğu, enfeksiyon, şiddet ve güç ile de ilgilidir (Poroy, 2005; Türkiye Üreme Sağlığı Programı {TUSP}, 2007).

Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımına göre (2002), "Cinsellik insan hayatının merkezinde yer alan öğelerden biridir ve seksi, toplumsal cinsiyet kimliklerini ve rollerini, cinsel yönelimi, erotizmi, zevki, yakınlığı ve üremeyi içerir. Cinsellik düşüncelerde, fantezilerde, arzular, inançlarda, tutumlarda, değerlerde, davranışlarda, uygulamalarda, kimlik ve ilişkilerde yaşanır ve ifade edilir. Cinsellik bu boyutların hepsini içerse de bunların hepsi yaşanmaz veya ifade edilmez. Cinsellik biyolojik, psikolojik, sosyal, ekonomik, siyasi, kültürel, etik, yasal, tarihsel, dini ve ruhsal etkenlerin etkileşiminden etkilenir". Tanımdan da anlaşılacağı gibi cinsellik insan için önemli bir unsur olup, sadece fizyolojik ya da biyolojik olarak tek bir boyutta değil insan yaşamının birçok yönünde etkili olan bir kavramdır. Bireyin cinsel açıdan büyümesi, bu duruma karşı sağlıklı tutum takınması, cinsel sorunlarını yenebilmesi ve olumsuz cinsel dürtülerini kontrol altına alabilmesiyle ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahip olması cinsel gelişim ile ilgilidir (Başaran, 1980). Cinsel gelişim ana rahminde başlayıp, yaşamın diğer evrelerinde devam eder. Cinsel gelişim üreme yeteneğinin kazanıldığı ergenlik döneminde ayrı bir önem kazanır. Meydana gelen fiziksel değişimlerle birlikte cinsel ilgi bu dönemde belirginleşir. Cinsel rol cinsel kimlik için uygun davranışlar hakkındaki kültürel beklentilerin paylaşımıdır. Cinsel rol kadının ve erkeğin nasıl düşünceğini ve hissedeceğini belirleyen ve kısmen çevre tarafından verilen bir roldür (Öztürk, 2007). Cinsel kimlik biyolojik, sosyal ve psikolojik olarak bireyin kadın ya da erkek olmasını algılama ve bunu kabullenme olarak belirtilebilir ve aile bireyleri, öğretmenler ve arkadaşlar gibi birçok değişkene bağlı olarak gelişir. (CETAD, 2007 & Set vd., 2006). Ergenin cinselliğini nasıl yaşayacağı içinde yaşadığı toplumun kültüründen, başkalarıyla olan ilişkilerinden, yaşam koşullarından etkilenir. Bu etkiyi ilk yaratan aile içindeki bireylerin gözlenmesidir. Birey daha çocukken annesinin bir kadın olarak nasıl davrandığını, babasının bir erkek olarak nasıl davrandığını ve ikisinin birlikte sorunları nasıl çözdüklerini gözlemler. Ne var ki ailelerin çoğu çocuklarına cinselliği öğretmekle ilgili sıkıntı yaşarlar ve onların cinsellik konusunda arkadaş gruplarını ve medyayı temel bilgi kaynağı ve rol modeli olarak benimsemelerine sebep olurlar (Alıkaşifoğlu, 2008). Ergenlerin büyüme ve gelişme dönemleri boyunca cinsellikle ilgili doğru bilgi almaları, cinselliğe yönelik pozitif tutum kazanmaları önemlidir. Çocuklar büyüdükçe ailesinin dışında öğretmen, arkadaşlar, televizyon, müzik, kitaplar, reklamlar gibi pek çok kaynaktan cinsellikle ilgili mesajlar almaya ve bilgiler öğrenmeye devam ederler. Fakat bu tür kaynaklardan alınan mesajlar her zaman cinsellikle ilgili tam ve doğru bilgileri içermeyebilir. Bunun yanında, bazı yanlış kaynaklarda cinsellik bir şaka ya da alay konusu yapılabilir ya da cinselliğe küçültücü bir olay olarak bakılabilir (CETAD, 2007). Ülkemizde beraber pek çok ülkede cinsel eğitimden bahsetmek yadırganır ve cinsellikle ilgili konular geçiştirilmeye çalışılır. Gençlere verilecek cinsel eğitimin kişilerde tahrik unsuru yaratacağı, cinsel eğitimin toplumun değer yargılarına zarar vereceği, gençlere doğum kontrol yöntemlerini anlatmanın evlilik öncesi izin anlamına geldiği, cinselliğin ne kadar çok

konusulursa o kadar çok sorun çıkacağı düşünülmektedir (Taşçı, 2003). Hâlbuki cinsellikle ilgili sorunlar doğru zamanda, doğru kişiler tarafından kişinin seviyesine uygun bilgilerin verilmemesinden kaynaklanmaktadır (Artan & Tuğrul, 2001). Atabek "insanlar bilmedikleri konularla uğraşmazlar" önyargısının yanlışlığına değinmekte ve merak duygusunun toplumun yasaklarının önüne geçeceğini savunmaktadır. Özellikle de cinsellik gibi içgüdüsel bir konunun çocukluktan itibaren dikkat çektiğini belirtmektedir (akt. Tuğrul & Artan, 2001). Cinsellik insan yaşamında bu kadar önemli bir yer tutarken cinsel eğitim de üzerinde durulması gereken bir konudur. SIECUS (Sexuality Information and Education Council of the United States, 2004)'a göre cinsel eğitim, bilgi elde edilmesi ve tutumların, inançların, değerlerin oluşturulmasını içeren ömür boyu bir süreçtir. Öğrenme aile içinde başlar ve okul ortamında devam eder. Bireyler bu süreçte öğretmenlerinden, arkadaşlarından ve özellikle medyadan etkilenirler. Bu süreç yetişkinliğe sağlıklı bir geçiş yapabilmelerini kolaylaştırmak yönünden özellikle ergenlik dönemine yeni giren gençler için önemli bir konu olmaktadır (Sungur, 1998). Cinselliği doğal bir olay olarak algılamak ergenlerin ergenlik dönemini sağlıklı olarak geçirmesinde önemli bir yer tutar. Bu nedenle gençlerin cinsellik konusunda bilgilendirilmeleri onların yanlış bilgi kaynaklarına yönelmelerini engelleyecek en önemli etkidir. Ergenler cinsellik hakkında bilgi edinmek için en çok sırasıyla yaşitlarından, yayınlardan, okuldan, anneden, babadan, kişisel deneyimden, din adamlarından ve doktorlardan yardım istemektedir. Çocuğun yetişirken aileden ya da okuldan yeterli cinsel bilgi alamaması durumunda ise çevreden edineceği yanlış bilgiler onun ileriki yaşantısında olumsuz etkiler yapar (Öztürk, 2007). Cinsel eğitimin amacı, insanın sevgi içinde serbestçe gelişimini ve kendinde bulunan cinsel güçleri olabildiğince düzenlemesini, bunları bilinçli olarak elinde tutmasını, kendi ve başkalarının mutluluğu için bunlardan yararlanmasını, biyolojik ve cinsel gelişimleri konusunda gençleri bilgi sahibi yapmak ve bu alandaki gerginliklerinin azalmasını sağlamaktır. Cinsel yönden sağlıklı bireylere ve dolayısıyla sağlıklı bir topluma ulaşmaktır. Örneğin ilk adet görme genç kızlar üzerinde derin ve sürekli etkiler meydana getirebilmektedir. Ailesi tarafından yeterince aydınlatılmayan ergen, çeşitli zorluklarla karşılaşmakta ve bu olayın korkusunu üzerinden atamamaktadır. Çevresinden duyduğu yanlış bilgiler yüzünden kendinden tiksindir, utanır veya korkunç bir hastalığa yakalandığını düşünür. Vücut yapısında gerçekleşen, ruh dünyasında yankılar yaratan, herkeste meydana gelen bu değişiklikler karşısında bos yere sıkıntı ve huzursuzluk duyar (Adler, 2004). Zamanında verilen doğru ve etkili cinsel eğitim bireyin cinselliğin fizyolojik ve psikolojik boyutlarını anlamasını ve kendisini daha iyi tanımasını sağlayacaktır. Kapsamlı bir cinsel eğitim gençlerin kendilerinde meydana gelen fiziksel ve duygusal gelişimleri anlama ve kabullenmesini sağlayan, bedenleri hakkında olumlu duygular taşıyan, bireysel farklılıkları kabullenen, şimdiki ve gelecekte yaşamlarında cinsel davranışlarıyla ilgili bilinçli ve sorumlu kararlar alabilen, kadın ya da erkek olarak kendi cinsiyeti hakkında olumlu duygular taşıyan, cinsel konular hakkında rahat bir şekilde konuşabilen ve ifade edebilen, uygun ve uygun olmayan cinsel davranışları anlayabilen, cinsel taciz ve istismara karşı kendini koruyabilen, cinsel yolla bulaşan hastalıklardan ve istenmeyen gebeliklerden korunmayı başarabilen bireyler yetiştirilmesine yardım etmelidir (CETAD, 2007). Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı'nın okul öncesi ve ilköğretim programları incelendiğinde cinsel eğitim ile ilgili girişimlerin istenilen düzeyde olmadığı görülmektedir. Hızlı bir toplumsal değişim yaşayan ülkemizde, 1950'li

yıllarda başlayan kentlere göçle birlikte bireylerin yaşam şekilleri beklentileri değişmiştir. (CETAD, 2007; Çalışandemir, Bencik & Artan, 2008). 1957–1961 yıllarında okul kitaplarında biyoloji psikoloji konularının içinde kapsamlı olmasa da cinsel eğitimle ilgili konulara yer verilmeye başlanmıştır. Bu da ülkemiz açısından cinsel eğitimle ilgili ilk adım olmuştur. O yıllarda ilkokullarda Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde aile ve aile bireylerinin rolleri yer almaktaydı. Bunun yanı sıra ortaokul 1. , 2. ve 3. sınıflarda ev ekonomisi dersi adı altında tüm canlıların çoğalması, büyümesi ve niçin birbirlerinden farklı olmaları gibi konulara yer verilmiştir. Ancak insanların üremesi ve büyümesi ile ilgili herhangi bir konuya değinilmemiştir (Selçuk, 2006). Türkiye’de 2004 yılında yayınlanan Fen ve Teknoloji dersi öğretim programındaki konular incelendiğinde ilköğretim 6. sınıf Fen ve Teknoloji dersinde “Canlılarda Üreme, Büyüme ve Gelişme” ünitesi kapsamında “İnsanda üreme, büyüme ve gelişme” ve “ergenlik dönemi” konularına yer verildiği görülmektedir (Uygur, 2012). Ortaöğretimde de Sağlık Bilgisi dersi adı altında üreme organlarına, büyüme ve gelişme konularına yer verilmiştir. Bu derslerin öğretim programlarına amaç sadece gençlere bilgi vermektir ve herhangi bir cinsel tutum ve değer geliştirmek açıkça amaçlanmamaktadır. Ayrıca bu dersleri işlemekle görevli öğretmenler konu ile ilgili güncel bilgilerden yoksun olabildikleri için ergenlik dönemi sağlık konularını sunmada kendilerini yetersiz hissederek bu konularda yüzeysel bilgiler sunmayı tercih edebilmektedir. Gençlerin cinsel konulardaki tutum ve davranışlarını biçimlendirmeye yönelik planlı bir cinsel sağlık eğitim programı ülkenin gündeminde olmasına karşın, henüz okullarda cinsel sağlık eğitimi verilmemektedir (CETAD, 2007). 2004 yılında yayınlanan Fen ve Teknoloji dersi öğretim programı 2013 yılında Fen Bilimleri dersi öğretim programı olarak güncelleştirilmiştir (MEB, 2013). Bu çalışmada da ortaokullarda Fen Bilimleri dersi programı içerisinde cinsel eğitimin yerini belirlemek amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 2004 yılında yayınlanan İlköğretim 6,7 ve 8. Sınıf Fen ve Teknoloji dersi öğretim programı ile 2013 yılında yayınlanan Fen Bilimleri dersi öğretim programının, cinsel eğitime yönelik konular ve kazanımlar yönünden karşılaştırmalı analizi yapılmıştır.

Amaç

Bu çalışmanın amacı, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2004 yılında yayınlanan İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf Fen ve Teknoloji dersi öğretim programı ile 2013 yılında yayınlanan Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Fen Bilimleri öğretim programının, cinsel eğitime yönelik konular ve kazanımlar yönünden karşılaştırmalı analizini yaparak, Fen Bilimleri öğretim programı içerisinde cinsel eğitimin yerini belirlemektir.

Yöntem

Bir öğretim programı hakkında kapsam, girdi, süreç ve ürün boyutları olacak biçimde dört ayrı boyutta değerlendirme yapılabilir. Kapsam boyutu daha ağırlıklı olarak doküman incelemeyi gerekli kılarken girdi, süreç ve ürün boyutları ise uygulamaları incelemeyi gerekli kılmaktadır. Bu şekilde yapılan değerlendirme çalışmasında, veriler uzman, öğretmen, yönetici, öğrenci ve veli görüşleri, sınıf-içi gözlemler, öğretim programının öğrenciler için

öngördüğü özelliklerin doğrudan ölçülmesi gibi çok değişik yollarla elde edilebilir (ERG, 2008). Bu çalışmada ise, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2004 yılında yayınlanan İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf Fen ve Teknoloji dersi öğretim programı ile 2013 yılında yayınlanan Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Fen Bilimleri dersi öğretim programının, cinsel eğitime yönelik konular ve kazanımlar yönünden karşılaştırmalı analizi yapılmıştır. Çalışmada sadece uzman görüşüne dayalı doküman incelenmesi yapılmıştır. Çalışmada öğretim programlarında cinsel eğitime yönelik kazanımların tüm program içerisindeki kazanımlara oranı verilmiştir. Ayrıca kazanımların CETAD (2007) tarafından yayınlanan cinsel eğitimin dört temel alanı; Bilgi, Tutum, Değer ve Anlayış (TDA), İlişkiler ve Kişiler Arası Beceriler (IKAB) ve Sorumluluk alanlarına göre analizi yapılmış ve ne düzeyde cinsel eğitime katkı sağladığı ilgili literatür çerçevesinde incelenmiştir.

Bulgular

Araştırmada ilk olarak 2004 ve 2013 yıllarında yayınlanan Fen ve Teknoloji/ Fen Bilimleri programı içerisindeki cinsel eğitime yönelik konuların, kazanımların ve ders sürelerinin bütün program içindeki yerleri verilmiş ve programların bu değişkene dayanılarak karşılaştırmalı analizi yapılmıştır. Ayrıca kazanımların CETAD (2007) tarafından yayınlanan cinsel eğitimin dört temel alanına göre uzman görüşüne dayalı olarak analizleri yapılmıştır.

1.Kazanım ve Konuların Programlar İçerisindeki Oranlarına İlişkin Bulgular:

2004 ve 2013 yıllarında kabul edilen Fen ve Teknoloji/ Fen Bilimleri ders programı içerisindeki cinsel eğitime yönelik kazanımların ve konuların bütün programdaki kazanım ve konulara oranları verilmiştir. 2004 yılında yayınlanan Fen ve Teknoloji programı içerisinde cinsel eğitime yönelik konular 6. sınıf Fen ve Teknoloji öğretim programı içerisinde yer almaktadır. Tablo 1’de 6. sınıf Fen ve Teknoloji dersi öğretim programı içerisindeki öğrenme alanları ve ünitelerin kazanım sayıları, ders süreleri ve ders sürelerinin bütün programdaki ders sürelerine olan oranı verilmiştir.

Tablo 1. 2004 yılı ilköğretim Fen ve Teknoloji dersi öğretim programı 6. sınıf öğrenme alanları, üniteler ve önerilen ders süreleri

Öğrenme alanı	Ünite	Kazanım sayısı	Süre/ders saati	Oranı (%)
Canlılar ve Hayat	1. Canlılarda Üreme, Büyüme ve Gelişme	37	24	16,6
	5. Vücudumuzda Sistemler	27	20	13,8
	Toplam	64	44	30,4
Madde ve Değişim	3. Maddenin Tanecikli Yapısı	27	28	19,4
	6. Madde ve Isı	17	16	11,1
	Toplam	44	44	30,5
Fiziksel Olaylar	2. Kuvvet ve Hareket	26	16	11,1
	4. Yaşamımızdaki Elektrik	19	10	6,9
	7. Işık ve Ses	25	16	11,1
	Toplam	70	42	29,4
Dünya ve Evren	8. Yer Kabuğu Nelerden Oluşur?	21	14	9,7
	Toplam	21	14	9,7
Genel Toplam		199	144	100

Bununla beraber 2013 yılında kabul edilen Fen Bilimleri öğretim programında cinsel eğitimle ilgili konular 6. sınıf müfredatından çıkarılmış olup 8. sınıf Fen Bilimleri programına alınmıştır. Bu program içerisindeki üniteler, kazanım sayıları ve tavsiye edilen ders süreleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. 2013 yılı ortaokul Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı 8. sınıf öğrenme alanları, üniteler ve önerilen ders süreleri

Öğrenme Alanı	Ünite	Kazanım Sayısı	Süre/ders Saati	Oranı(%)
Canlılar ve Hayat	1. İnsanda üreme, büyüme ve gelişme	13	24	16,7
	5. Canlılar ve enerji ilişkileri	11	16	11,1
	Toplam	24	44	30,4
Madde ve Değişim	3. Maddenin yapısı ve özellikleri	16	24	16,7
	6. Madde halleri ve ısı	7	16	11,1
	Toplam	23	44	30,5
Fiziksel Olaylar	2. Basit makineler	3	16	11,1
	4. Işık ve ses	6	14	9,7
	7. Yaşamımızdaki elektrik	6	16	11,1
	Toplam	15	42	29,4
Dünya ve Evren	8. Deprem ve hava olayları	16	18	12,5
	Toplam	16	14	9,7
Genel toplam		78	144	100

Tablo 1 ve tablo 2 beraber incelendiğinde ise kazanım sayısı ve ders saati yeni programda eski programa göre sayısal olarak azalmıştır. Ama ders saati oranları değişmemiştir. 2004 Fen ve Teknoloji öğretim programı 6. sınıf Fen ve Teknoloji dersi Canlılar ve Hayat öğrenme alanı içindeki Canlılarda Üreme, Büyüme ve Gelişme ünitesinin tamamı cinsel eğitimle ilgili konuları kapsamamaktadır. Bu ünite içindeki konular, kazanım ve ders süreleri Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. 2004 yılı ilköğretim Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programı 6. sınıf canlılarda üreme, büyüme ve gelişme ünitesine ait betimleyici istatistikler

Öğretim Programının Kabul Yılı	Öğrenme Alanı	Ünite	Alt Üniteler	Kazanım Sayısı	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
2004	Canlılar ve Hayat	Canlılarda Üreme, Büyüme ve Gelişme	Hücre	7	6	25,00
			İnsanda Üreme, Büyüme ve Gelişme	12	7	29,17
			Hayvanlarda Üreme, Büyüme ve Gelişme	4	4	16,67
			Çiçekli Bir Bitkide Üreme, Büyüme ve Gelişme	14	7	29,17
Toplam				37	24	100

Canlılar ve Hayat öğrenme alanı içerisinde Canlılarda Üreme, Büyüme ve Gelişme ünitesi 2013 yılı Fen Bilimleri Öğretim programında ise 8. sınıf Canlılar ve Hayat öğrenme alanı içerisindeki İnsanda Üreme, Büyüme ve Gelişme ünitesi olarak değiştirilmiştir. Bu program içerisindeki konularla ilgili betimsel istatistikler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. 2013 yılı ortaokul fen bilimleri dersi öğretim programı 8. sınıf insanda üreme, büyüme ve gelişme ünitesine ait betimleyici istatistikler

Öğretim Programının Kabul Yılı	Öğrenme Alanı	Ünite	Alt Üniteler	Kazanım Sayısı	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
2013	Canlılar ve Hayat	İnsanda Üreme, Büyüme ve Gelişme	DNA ve Genetik Kod	2	5	20,8
			Mitoz Bölünme	2	6	25,0
			Mayoz Bölünme	3	6	25,0
			İnsanda Üreme, Büyüme ve Gelişme	4	4	16,7
			Ergenlik ve Sağlık	2	3	12,5
Toplam				13	24	100

Tablo 4 incelendiğinde Canlılar ve Hayat öğrenme alanı içerisinde İnsanda Üreme, Büyüme ve Gelişme ünitesinde cinsel eğitimle ilgili konular İnsanda Üreme, Büyüme ve Gelişme ve Ergenlik ve Sağlık konuları içerisinde yer almaktadır.

Eski program içerisinde Canlılarda Üreme, Büyüme ve Gelişme ünitesinde Hücre, İnsanda Üreme, Büyüme ve Gelişme, Hayvanlarda Üreme, Büyüme ve Gelişme, Çiçekli Bitkilerde Üreme, Büyüme ve Gelişme olmak üzere 4 konu bulunmakta iken bu ünite, yeni program içerisinde İnsanda Üreme, Büyüme ve Gelişme Ünitesi olarak değiştirilmiştir. Ünite içerisinde ise 6. sınıftan farklı olarak sadece insanda üreme, büyüme ve gelişmeyle ilgili konular bulunmaktadır. Bunlar DNA ve Genetik Kod, Mitoz Bölünme, Mayoz Bölünme, İnsanda Üreme, Büyüme ve Gelişme, Ergenlik ve Sağlık konularıdır. Eski programdaki hücre, hayvanlarda üreme ve gelişme, bitkilerde üreme ve gelişme konuları ise yine 6. sınıf programı içerisinde verilmektedir.

2. Kazanımların Cinsel Eğitimin Bilgi, Tutum, Değer ve Anlayış (TDA), İlişkiler ve Kişiler Arası Beceriler (İKAB), Sorumluluk Temel Alanlarına Göre Değerlendirilmesi:

Bu bölümde 2004 yılında kabul edilen programdaki 6. sınıf Fen ve Teknoloji dersi canlılarda üreme, büyüme ve gelişme ünitesindeki cinsel eğitimle ilgili kazanımlarla 2013 yılında kabul edilen programdaki 8. sınıf Fen Bilimleri dersi insanda üreme, büyüme ve gelişme ünitesindeki cinsel eğitimle ilgili kazanımların CETAD (2007) tarafından yayınlanan cinsel eğitimim dört temel alanına göre değerlendirilmiştir. Bu alanlar; *Bilgi*: Gençlere; insan üremesi, büyüme-gelişme, anatomi, fizyoloji, mastürbasyon, aile yaşamı, gebelik, doğum, ebeveynlik, aile planlaması, düşük, cinsel tepki, cinsel eğitim, cinsel istismar, Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar (CYBE) ve AIDS dâhil insan cinselliği hakkında doğru bilgi sağlamak. *Tutum, değer ve anlayış (TDA)*: Gençlerin; ailelerinin cinselliğe ilişkin değerleri anlamaları, kendi değerlerini geliştirmeleri, özgüvenlerini artırmaları, aileleri ve toplumla olan ilişkileriyle ilgili bir anlayış geliştirmeleri, aileleri ve başkalarına karşı olan sorumluluklarını anlamaları, kendi cinsel tutumlarını açığa çıkarmaları, sorgulamaları ve değerlendirmeleri için bir fırsat sağlamak. *İlişkiler ve kişiler arası beceriler (İKAB)*: Gençlerin; iletişim, karar verme, atılganlık, baskılara karşı koyma, olumlu ilişkiler oluşturma gibi kişiler arası beceriler geliştirmesine yardım etmek. *Sorumluluk*: Gençlerin; cinsel davranışlarıyla ilgili sorumluluklarını kabul etme ve bunları yerine getirmelerine yardım etmek şeklinde sıralanabilir. Bu analiz uzman görüşüne dayalı olarak

gerçekleştirilmiştir. 2004 yılı Fen ve Teknoloji programı içindeki cinsel eğitimle ilgili kazanımların analizleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: 2004 yılı ilköğretim Fen ve Teknoloji dersi öğretim programı 6. sınıf canlılarda üreme, büyüme ve gelişme ünitesine ait cinsel eğitimle ilgili kazanımların analizleri

Kazanım No	Kazanım	Cinsel Eğitim Temel Unsurlarına Göre Kazanımların Analizi
2004/2.1	Üremeyi sağlayan sperm ve yumurtanın görevlerine göre farklı yapılar kazanmış hücreler olduğunu fark eder.	Kazanım cinsel eğitimin bilgi basamağıyla ilgilidir. Bu kazanımda öğrencilerin üreme hücrelerinin yapısını ve görevlerini öğrenmeleri beklenmektedir.
2004/2.2	İnsanda üremeyi sağlayan yapı ve organları model, levha, şema üzerinde gösterir.	Kazanım cinsel eğitimin bilgi basamağıyla ilgilidir. İnsanda üremeyi sağlayan yapı ve organları yapısal olarak öğrenmeleri beklenmektedir.
2004/2.3	Üreme organlarının neslin devamı için üreme hücrelerini oluşturduğunu ifade eder.	Kazanım cinsel eğitimin bilgi basamağıyla ilgilidir. Üreme hücrelerinin görevlerini ve önemini ifade eder.
2004/2.4	Sperm/ yumurta/ zigot/ embriyo ve bebek arasındaki ilişkiyi yorumlar.	Kazanım cinsel eğitimin bilgi basamağıyla ilgilidir. Bebek oluşumunun üreme hücreleri ile ilişkisini yorumlar.
2004/2.5	Embriyonun sağlıklı gelişebilmesi için anne adayının nelere dikkat etmesi gerektiğini araştırır ve sunar.	Kazanım cinsel eğitimin bilgi basamağıyla birlikte TDA ve sorumluluk basamağıyla ilgilidir. Bu kazanım kız öğrencilerin ileride anne adayı olduklarında yapacaklarıyla ilgili bilgi, alacakları sorumluluk ve kazanımları istenen olumlu tutum ile ilgilidir.
2004/2.6	Büyümeye bağlı olarak değişen yaş-boy-kütle ilişkisini yorumlar	Kazanım cinsel eğitimin bilgi basamağıyla ilgilidir. Ergenlik döneminde ani ve hızlı bir şekilde dönüşüm yaşayabileceği fiziksel değişimler hakkında bilgi verilmek istenmektedir.
2004/2.7	Gözlemleri sonucunda insanın gelişim dönemlerini isimlendirerek belirgin özelliklerini listeler	Kazanım cinsel eğitimin bilgi basamağıyla ilgilidir. İnsan yaşamında belirli özelliklere göre isimlendirilebilecek gelişim dönemlerini; bebeklik, çocukluk, ergenlik, yetişkinlik ve yaşlılık olarak listelemesi beklenmektedir.
2004/3.1	Ergenlik ile ilgili olarak öğrenciler; Çocukluktan ergenliğe geçişte meydana gelen bedensel ve ruhsal değişimleri sıralar.	Kazanım cinsel eğitimin bilgi basamağıyla ilgilidir. Ergenlerde meydana gelebilecek fiziksel ve ruhsal değişimlerle ilgili bilgiler verilmektedir.
2004/3.2	Ruhsal ve bedensel değişimlerini ailesi/akranları/ kişisel gelişim uzmanları ile paylaşır	Kazanım cinsel eğitimin TDA ve İKBA basamağıyla ilgilidir. Çünkü bu kazanımla ilgili olarak öğrencilerin yaşayacakları bedensel ve ruhsal değişimleri rahat bir şekilde ailesi, akranları ve uzmanlarla paylaşmaları kazandırılmak istenmektedir.
2004/3.3	Ergenlik döneminin insan yaşamının doğal bir dönemi olduğunun farkına varır.	Kazanım cinsel eğitimin TDA ve sorumluluk basamağıyla ilgilidir. Bu kazanımda öğrencilerin ergenlik dönemine yönelik olumlu bir tutum geliştirmeleri beklenmektedir. Ayrıca bu konuda kendi yaşamıyla ilgili olarak da sorumluluk almaları beklenmektedir.
2004/3.4	Ergenliği sağlıklı geçirebilmek için yapılması gerekenleri fark eder.	Kazanım cinsel eğitimin bilgi basamağıyla birlikte sorumluluk basamağıyla ilgilidir. Çünkü bu kazanımla ilgili olarak öğrencilerin yaşayacakları bedensel ve ruhsal değişimleri fark etmeleri ve bu konuda sorumluluk almaları beklenmektedir.
2004/3.5	Büyüme, gelişme ve ergenliğin araştırıldığı, tartışıldığı ve paylaşıldığı toplumsal organizasyonların önemini fark ederek bu organizasyonlara katılmaya gönüllü olur	Kazanım cinsel eğitimin İKBA ve sorumluluk basamaklarıyla ilgilidir. Çünkü bu kazanımla ilgili olarak öğrencilerin yaşayacakları ergenlik dönemiyle ilgili olarak düzenlenen toplumsal organizasyonlara katılmaları ve bu konuda farkındalıklarını artırmaları ve sorumluluk almaları beklenmektedir.

Tablo 5'te verilenlere göre 2004 Fen ve Teknoloji öğretim programında cinsel eğitimle ilgili konular 6. Sınıf Fen ve Teknoloji dersi Canlılarda Üreme, Büyüme ve Gelişme ünitesi İnsanda Üreme, Büyüme ve Gelişme alt ünitesindeki toplam 12 kazanımla verilmiştir. Bu kazanımlardan 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.6, 2.7, 3.1 numaralı kazanımlar cinsel eğitimin dört temel basamağı (CETAD, 2007) içerisindeki bilgi basamağı ile ilgilidir. Kazanım 2.5 bilgi basamağıyla beraber Tutum ve Değerler ile Sorumluluk alanında da değerlendirilebilir. Kazanım 3.2 cinsel eğitimin Tutum ve Değerler ile İlişkiler ve Kişiler Arası Beceriler basamağıyla ilişkilendirilebilir. Kazanım 3.3 ise cinsel eğitimin Tutum ve Değerler ve Sorumluluk basamağıyla ilgilidir. Kazanım 3.4 cinsel eğitimin bilgi ve sorumluluk basamağıyla, kazanım 3.5 ise ilişkiler ve Kişiler Arası Beceriler ve sorumluluk alanlarıyla ilişkilendirilebilir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise kazanımların %58,33'ü sadece bilgi basamağıyla, %41,66 'sının ise bilgi basamağının yanı sıra Tutum ve Değerler, ilişkiler ve Kişiler Arası Beceriler ve Sorumluluk basamağıyla ilişkilendirilebilir.

2013 Fen Bilimleri öğretim programı aynı perspektifte analiz edildiğinde elde edilen sonuçlar Tablo 6'da verilmiştir.

2013 Fen Bilimleri öğretim programı incelendiğinde cinsel eğitimle ilgili kazanımların 8. Sınıf Fen Bilimleri dersi içerisinde ele alındığı görülmektedir. Bu 6 kazanım CETAD (2007) tarafından yayınlanan cinsel eğitimde gerekli dört temel basamağına göre analiz edildiğinde ise hemen hemen hepsinin bilgi basamağı ile ilgili olduğu söylenebilir. Kazanım 8.1.4.4. ün ise bilgi basamağının yanı sıra sorumluluk basamağıyla ilişkilendirilebilir.

Tablo 6. 2013 yılı ortaokul fen bilimleri dersi öğretim programı 8. sınıf insanda üreme, büyüme ve gelişme ünitesine ait kazanım analizleri

Öğretim Programı/ Kazanım No	Kazanım	Cinsel Eğitim Temel Unsurlarına Göre Kazanımların Analizi
2013/8.1.4.1.	İnsanda üremeyi sağlayan yapı ve organları şema üzerinde göstererek açıklar.	Kazanım cinsel eğitimin bilgi basamağıyla ilgilidir. Bu kazanımda öğrencilerin üreme organlarının yapısını öğrenmeleri beklenmektedir.
2013/8.1.4.2.	Üreme organlarının neslin devamı için üreme hücrelerini oluşturduğunu ifade eder.	Kazanım cinsel eğitimin bilgi basamağıyla ilgilidir. Öğrencilerin insanda üremeyi sağlayan hücrelerin üreme organlarında üretildiğini ve üreme hücrelerinin önemini açıklaması beklenmektedir.
2013/8.1.4.3.	Sperm, yumurta, zigot, embriyo ve bebek arasındaki ilişkiyi yorumlar.	Kazanım cinsel eğitimin bilgi basamağıyla ilgilidir. İnsanda doğuma kadar olan gelişim sürecini açıklaması beklenmektedir.
2013/8.1.4.4.	Embriyonun sağlıklı gelişebilmesi için alınması gereken tedbirleri, araştırma verilerine dayalı olarak tartışır.	Kazanım cinsel eğitimin bilgi basamağıyla birlikte sorumluluk basamağıyla ilgilidir. Anne adaylarının anne karnındaki bebeğin sağlıklı gelişimi ile ilgili alınması gereken sorumluluklar kazandırılmak istenmektedir.
2013/8.1.5.1.	Çocukluktan ergenliğe geçişte oluşan bedensel ve ruhsal değişimleri tartışır.	Kazanım cinsel eğitimin bilgi basamağıyla ilgilidir. Öğrencilerin ergenlik döneminde yaşayacakları fiziksel ve ruhsal değişimlerle ilgili temel bilgileri kazanmaları beklenmektedir.
2013/8.1.5.2.	Ergenlik döneminin sağlıklı bir şekilde geçirilebilmesi için nelerin yapılabileceğini, araştırma verilerine dayalı olarak tartışır.	Kazanım cinsel eğitimin bilgi basamağıyla ilgilidir. Öğrencilerin ergenlik dönemini sağlıklı geçirebilmesi için spora, müziğe yönelme, bir hobi edinme gibi etkinliklerin yapılabileceğini öğrenmeleri ve uygulamaları istenmektedir.

Tablo 7’de ise bu basamaklara göre kazanımların 2004 Fen ve Teknoloji programı içerisindeki kazanım sayısı ile 2013 Fen Bilimleri programı içerisindeki kazanım sayıları verilmiştir. Bu kazanım sayıları belirlenirken aynı kazanım farklı alanlar içerisinde diğer alanlarla ilgili olduğu düşünüldüğünden tekrar ele alınmıştır.

Tablo 7: 2004 fen ve teknoloji programı ile 2013 yılı ortaokul fen bilimleri dersi öğretim programına ait kazanımların CETAD (2007) tarafından yayınlanan cinsel eğitimde gerekli dört temel basamağına göre sayısal analizleri

	Bilgi	Tutum, değer ve anlayış (TDA)	İlişkiler ve kişiler arası beceriler (İKAB)	Sorumluluk
2004 Fen ve Teknoloji Öğretim Programı/Kazanım Numarası	2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 3.1, 3.2, 3.4	2.5, 3.2, 3.3	3.2, 3.5	2.5, 3.3, 3.4, 3.5
2013 Fen Bilimleri Öğretim Programı/Kazanım Numarası	8.1.4.1, 8.1.4.2, 8.1.4.3, 8.1.4.4, 8.1.5.1, 8.1.5.2	----	-----	8.1.4.4

Tablo 7 de görüldüğü gibi Fen ve Teknoloji/ Fen Bilimleri dersi içerisinde cinsel eğitimle ilgili olarak değerlendirilebilecek kazanımların büyük çoğunluğunun bilgi basamağıyla ilgili olduğu görülmektedir. 2004 yılı Fen ve Teknoloji programı içerisinde cinsel eğitimle ilgili olabilecek kazanımlardan diğer basamaklarda da bulunan kazanımlar mevcutken, 2013 yılında yayınlanan Fen Bilimleri programı içinde Tutum, değer ve anlayış (TDA) ve İlişkiler ve kişiler arası beceriler (İKAB) alanlarında hiçbir kazanım değerlendirilememiştir.

Tartışma ve Sonuç

Cinsel eğitim, kimlik, ilişkiler ve mahremiyet hakkında yaşam boyu süren bir bilgi edinme; değer, tutum ve inanç oluşturma sürecidir (SIECUS, 2004). Cinsel eğitimin, çağdaş eğitimin doğal bir parçası olarak sağlık eğitimi kapsamında değerlendirilmesi önerilmektedir. Ergenler cinsel eğitimin okullarda ayrı bir ders olarak okutulması gerektiğini ifade etmişlerdir (Kaptan, 2001). Ancak ülkemizde ortaokul öğretim programları incelendiğinde cinsel eğitim adı altında bir dersin bulunmadığı görülmektedir (<http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72>). Cinsel duygular, cinsel davranışlar ve cinsel sorunlar bireyin çocukluğunu, ergenliğini, gençliğini, evliliğini yani tüm hayatını etkileyebilir. Bireyin yaşantısında bu kadar önemli olan bir olgunun görmezden gelinmesi ve cinsel eğitime gereken önemin verilmemesi insanların dolayısıyla toplumun sağlığını riske atabilir (Gökdeniz, 2008). Ülkemiz yaklaşık otuz yıldır toplumsal, ekonomik ve kültürel bir değişim geçirirken bu değişim sürecinde, çocuğun cinsel eğitimi konusu yeterince ele alınmamış ve aydınlığa kavuşturulamamış bir konudur (Yavuzer, 2000). Ülkemizde cinsel istismar, ensest ilişkiler, cinsellik hakkında yanlış inanışlar ve kalıp yargıları sıkça karşılaşıldığından, cinsel alanda uygun bir bilgilendirme ele alınması gereken en önemli bir sorun alanı olarak beklenmektedir. Tüm dünyanın üzerinde çalışmalar yaptığı, yeni eğitim programları oluşturduğu cinsel eğitim, cinsel konuların daha rahat

Ortaokul Fen Bilimleri Öğretim Programlarında Cinsel Eğitim

konusulmasını sağlayarak, cinselliği bir tabu olmaktan çıkarabilecektir (Sungur, 1998). Ülkemizde ilköğretimde cinsel eğitim programlarına yer verilmemektedir. Fakat cinsel eğitim sonucunda çocuğun kazanması gereken duygu ve kabiliyetler gözden geçirilmeli ve okullarda cinsel bilgiler eğitimi verilmesi konusunda tekrar düşünülmelidir (Gökdeniz, 2008). Anne ve babaların %70'i çocuklara cinsel eğitim verilmesi gerektiğini ve cinsel eğitimin ortaokulda (ilköğretim 2. kademedede) başlaması ve bu eğitimin hem okulda hem de ailede verilmesi gerektiği görüşündedir (Yıldız, 1990, Weaver 2002, Ersoy, 1999). Ergenlerin çoğu okullarda cinsel eğitim verilmesini istemektedir (Kükner, 1993, CETAD, 2007, Kaya vd., 2007). İnsanın yaşantısında önemli yer tutan cinsellik ile ilgili bilgiler uzmanlar eşliğinde küçük yaşlardan itibaren verilmelidir. Ülkemizde maalesef tek başına bir cinsel eğitim programının olmayışıyla beraber (Gökdeniz, 2008) diğer öğretim programlarında da cinsel eğitim başlığı altında bir program görülmemektedir. Cinsel eğitimle ilgili konuların en yakın olarak Fen Bilimleri programı içerisinde ele alınması düşünülmektedir. Ancak bu programlar içinde de cinsel eğitimle ilişkilendirilecek kazanımların sayısal ve içerik bakımından az olduğu görülmektedir. Cinsel eğitimle ilgili olduğu düşünülen kazanımlar 2004 yılında kabul edilen Fen ve Teknoloji dersi öğretim programında 6. sınıf Canlılarda Üreme, Büyüme ve Gelişme ünitesinde verilmiştir (Uygur, 2012). Çalışmada incelenen öğretim programlarında 2004 yılında yayınlanan Fen ve Teknoloji programı içerisinde cinsel eğitimle ilişkilendirilebilen kazanım sayısı 12 iken 2013 yılında yayınlanan Fen Bilimleri programı içerisinde cinsel eğitimle ilişkilendirilebilen kazanım sayısı 6'ya düşürülmüştür. Ancak bu kazanımların işlenmesinde öngörülen ders saati 2004 programında ve 2013 programında da 7'şer saattir. Diğer taraftan kazanımlar CETAD (2007) tarafından belirlenen Bilgi, Tutum, değer ve anlayış (TDA), ilişkiler ve kişiler arası beceriler (İKAB), Sorumluluk alanlarına göre incelenmiştir. Çalışmada incelenen programlardan 2004 yılındaki Fen ve Teknoloji programı içerisindeki en çok bilgi alanında (10 kazanım) kazanım bulunduğu belirlenmiştir. Ancak diğer alanlardan da Tutum, değer ve anlayış (TDA) 3 kazanım, ilişkiler ve kişiler arası beceriler (İKAB) 2 kazanım, Sorumluluk 3 kazanım olarak tespit edilmiştir. 2013 yılında yayınlanan programdaki cinsel eğitimle ilişkilendirilen kazanım sayısındaki düşüşe paralel olarak cinsel eğitimle ilgili alanlarda da daraltmaya gidilmiştir. Bu kazanımlar analiz edildiğinde 2004 yılındaki programa paralel olarak kazanımların hemen hemen tamamının 6 kazanım bilgi basamağıyla ilgili olduğu söylenebilir. Sadece bir kazanımın sorumluluk alanıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. 2013 programında cinsel eğitimle ilişkilendirilebilen kazanımların özellikle de ergenlik ile ilgili kazanımların 8. sınıf programında alınması düşündürücüdür. Çünkü 2004 yılında Durex adlı özel bir prezervatif şirketi tarafından insanların cinsel tutum ve davranışlarını tespit etmek amacıyla, kırk bir ülkede, üç yüz elli bin kişinin internet üzerinden anket yöntemiyle katıldığı bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırmaya göre cinsel eğitim en erken Almanya, Avusturya ve Finlandiya'da verilmektedir. Almanya'da ilk cinsel eğitim alma yaşı 11,3, Avusturya'da 11,6, Finlandiya'da ise 11,8'dir. İlk cinsel eğitim alma Vietnam'da 15,4, Hindistan'da 15, Malezya'da 14,6 yaştır. Bu ülkelerin ise katılan kırk bir ülke içerisinde en geç yaşta eğitim aldıkları tespit edilmiştir. Ayrıca cinsel eğitimin kimin tarafından verilmesi gerektiği sorusuna Güney Afrika, İsviçre, Avusturya ve Hollanda'da ebeveynler veya veliler; Norveç, İsveç, Danimarka ve Fransa'da ise okul cevabı verilmiştir (Gökdeniz, 2008). Bu

bakımdan gelişmiş ülkelerde cinsel eğitim verme yaşı 11-12 yaş aralığında iken ülkemizdeki yeni programda bu yaştan 13-14 yaş aralığına alınması düşündürücüdür.

Gökdeniz (2008) yaptığı araştırma sonunda ilköğretimde cinsel bilgiler eğitimi dersinin ayrı bir ders olarak okutulması gerektiğini söylemektedir. Ayrıca çalışmasında öğretmen ve veli görüşlerine göre cinsel bilgiler eğitimi özel eğitim almış uzmanlar tarafından kız ve erkeklere ayrı ortamlarda; 6. sınıftan itibaren verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu da Durex tarafından 2004 yılında yapılan çalışmayla paralellik göstermektedir. Ayrıca ilköğretim okullarında okutulacak cinsel bilgiler eğitimi dersinde ergenlikte ruhsal ve bedensel değişimler, toplumsal yapı, cinsel organlar ve cinsel istismar konularının yer alması gerektiği veli ve öğretmenler tarafından belirtildiğini ifade etmiştir. Çünkü ergenlik dönemine paralel olarak gelişmiş ülkelerde cinsel eğitim erken yaşlarda verilmektedir (Gökdeniz, 2008). Bu bakımdan cinsel eğitimle ilgili kazanımların 6. sınıfta verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Aynı şekilde Öztürk (2013) yüksek lisans çalışmasında 2012-2013 yılında 6. sınıf öğrencilerine yönelik bir araştırma yapmıştır. Bu çalışmada deney grubunda 8 oturumdan oluşan bir cinsel eğitim programı uygulamıştır. Programın her oturumunu haftada bir kez ve 80 dakika süresince uygulamıştır. Kontrol grubunda ise herhangi bir program uygulamamıştır. Araştırma sonunda ise cinsel eğitim programı uygulanan deney grubunun ergenlik dönemi değişiklikleri bilgi düzeylerinde istatistiksel olarak bir artış, arkadaşlık ilişkileri ve romantik ilişkiler, hayır diyebilme ve karar verme, cinsel, fiziksel ve duygusal istismar ve toplumsal cinsiyet konularına yönelik tutumlarda istatistiksel olarak olumlu bir değişim, ergenlik dönemi ve cinsellikle ilgili yanlış inanışlarında istatistiksel olarak düşüş saptamıştır. Yine Demirel ve Terzioğlu (2003) 5. ve 6. sınıf kız öğrencilerin menstruasyon fizyolojisine ilişkin bilgilerinin belirlemek için yaptıkları çalışma sonunda öğrencilerin kadın anatomisi ve menstruasyon fizyolojisine ilişkin bilgi puan ortalamalarının düşük olması nedeniyle ilköğretim dönemindeki genç kızlara, üreme organlarının anatomi fizyolojisi, menarş ve menstruasyon fizyolojisi gibi konulara yönelik sağlık eğitimleri planlanması ve uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu bakımdan bu tür bilgiler Fen Bilimleri öğretim programında İnsanda, Üreme, Büyüme ve Gelişme ünitesi Ergenlik ve Sağlık alt ünitesinde verilmektedir. Ancak 8. sınıf kız öğrencileri bu dönemde menstruasyon döneminde olacaklarından daha önce verilmesi uygun görülmektedir. Bu şekilde ergenlerin karşılaşacakları değişimlere yönelik önceden kazandıkları bilgilerin daha faydalı olacağı düşünülmektedir.

Öneriler

Çalışma sonunda elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak aşağıdaki ifadeler önerilmektedir.

- Cinsel eğitim ortaokullarda ayrı bir ders olarak okutulmalıdır. Ancak bu uygulanmadığı takdirde Fen Bilimleri dersi içerisindeki kazanım sayısının artırılması ve içeriğinin de cinsel eğitim için gerekli alanlara göre düzenlenmesi tavsiye edilebilir.
- Cinsel eğitimle ilişkilendirilebilecek kazanımların ortaokul 8. Sınıf programında değil 5. veya 6. Sınıf programlarında uygulanması önerilmektedir.

Ortaokul Fen Bilimleri Öğretim Programlarında Cinsel Eğitim

- Cinsel eğitimle ilgili kazanımları daha rahat uygulayabilmek için uzmanlar tarafından Fen Bilimleri öğretmenlerine yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenmesi, bu alanda yardımcı olabilecek uzman rehber öğretmenlerin görevlendirilmesi ve sağlık personellerinde cinsel eğitim sürecinde aktif rol alması önerilmektedir.
- Fen Bilimleri öğretmenlerinin cinsel eğitim ile ilgili ulusal ve uluslararası çalışmaları takip etmeleri, cinsel eğitim programlarını incelemeleri ve kendi derslerinde, buldukları sosyal çevreyi de dikkate alarak velilerle işbirliği içinde cinsel eğitimle ilgili konuları öğrencilerine aktarmaları tavsiye edilebilir.

Kaynaklar

- Adler, A. (2004). *Genç kız psikolojisi ve cinselliği*, İstanbul: Ekol Yayınları.
- Alikaşifoğlu, M. (2008). Ergenlerde davranışsal sorunlar. *İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri. Adölesan Sağlığı II. Sempozyum Dizisi*, 63, 55-59.
- Başaran, E. İ. (1980). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği (CETAD). (2007). *Bilgilendirme dosyası – 7 "Gençlik ve Cinsellik" cinsel eğitim*. Basın Bülteni. İstanbul.
- Çalışandemir, F., Bencik, S. & Artan, İ. (2008). Çocukların cinsel eğitimi: Geçmişten günümüze bir bakış. *Eğitim ve Bilim*, 33, 150.
- Demirel S. & Terzioğlu F. (2003). Gaziantep ili Şahinbey ilçesi ilköğretim okullarında öğrenim gören 5. ve 6. sınıf kız öğrencilerin menstruasyon fizyolojisine ilişkin bilgilerinin belirlenmesi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 2.
- ERG Raporları. (2008). *Öğretim programları inceleme ve değerlendirme – I. Eğitim Reformu Girişimi*. Sabancı Üniversitesi Yayınları.
- Ersoy, Ö. (1999). 6 yaş grubunda kız ve erkek çocuğu olan anne babaların "cinsel eğitim" hakkındaki görüş ve tutumları. *Mesleki Eğitim Dergisi*, 1, 19-29.
- Gölbaşı, Z. (2003). Sağlıklı gençlik ve toplum için bir adım: Cinsel sağlık eğitimi. *T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Eğitim - Kültür ve Araştırma Dergisi*, 5, 2(6).
- Gökdeniz, Ş. (2008). *İlköğretimde cinsel bilgiler eğitimi konusunda öğretmen ve veli görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Kaya, F., Serin, Ö. & Genç A. (2007). Eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin cinsel yaşamlarına ilişkin yaklaşımlarının belirlenmesi. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 6(6).
- Kükner, S., Vicdan, K., Dabakoğlu, T., Keleş, G., Ergin, T & Gökmen, O. (1993). Adölesanlarda cinsel eğitim düzeyi. *Jinekoloji ve Obstetrik Dergisi*, 7, İstanbul.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2006). *İlköğretim fen ve teknoloji dersi (6, 7 ve 8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayını.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2013). *İlköğretim kurumları (ilkokullar ve ortaokullar) fen bilimleri dersi (3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayını.
- Öztürk, S. (2007). *Ergen eğitim programının, ergenlerin gelişim bilgilerine, beden ve benlik imajlarına etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Öztürk, B. (2013). *İlköğretim 6. sınıf öğrencilerine yönelik cinsel eğitim programının etkinliğinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Poroy, A. (2005). *Türkiye'de Cinsellik*. İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- Selçuk, Z. (2006). *İlköğretim 6. sınıf kız öğrencilerine uygulanan cinsel sağlık eğitiminin cinsel sağlık bilgilerine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Set, T., Dağdeviren, N. & Aktürk, Z. (2006). Ergenlerde Cinsellik. *Genel Tıp Dergisi*, 16(3), 137–141.
- Sexuality Information and Education Council of the United States (SIECUS). (2004). *Guidelines for Comprehensive Sexuality Education (3rd Edition)*. Fulton Press.
- Sungur, M. (1998). *Cinsel eğitim. Klinik Psikiyatri Dergisi*, 2, 103–108.
- Taşçı, A. İ. (2003). *Cinsel eğitim (3. Baskı)*. İstanbul: İz Yayıncılık.

Ortaokul Fen Bilimleri Öğretim Programlarında Cinsel Eğitim

- Tuğrul, B. & Artan, İ. (2001). Çocukların Cinsel Eğitimi İle İlgili Anne Görüşlerinin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 141 – 149.
- Türkiye Üreme Sağlığı Programı. (2007). *T.C. Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü Gençlik Danışmanlık ve Sağlık Hizmet Merkezleri CSÜS Eğitimi modülü - Katılımcı rehberi*. Ankara: Buluş Tasarım ve Matbaacılık Hizmetleri.
- Uygur, M. (2012). *İlköğretim 6. sınıf fen ve teknoloji dersindeki cinsel içerikli konulara yönelik öğrenci tutumları*. Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Weaver, A. D., Byers, E. S., Sears, H. A., Cohen, J. N. & Randall, H. E. S. (2002). Sexual health education at school and at home: Attitudes and experiences of New Brunswick parents. *The Canadian Journal of Human Sexuality*, 11.
- Yavuzer, H. (2000). *Ana, baba ve çocuk (13.Basım)*. İstanbul: Remzi kitabevi.
- Yıldız, F. (1990). *Ortaokul öğrencilerinin anne-babalarının cinsellik ve cinsel eğitim konusundaki tutum davranış ve beklentileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.